

Domagoj Volarević
LITURGIJA SVETI SUSRET

VRIJEME KROZ GODINU

Uređenje ciklusa liturgijske godine prema uputama Konstitucije o liturgiji Drugoga vatikanskoga sabora o svetoj liturgiji, *Sacrosanctum Concilium*, vodilo je računa i o tradiciji Crkve. Osnovna dva ciklusa liturgijske godine jesu vazmeni (korizmeno vrijeme, Sveto vazmeno trodnevlje i vazmeno vrijeme), te božićni (došašće i božićno vrijeme). Unutar tih ciklusa žarišne točke i ciklusa a posljedično i cjelokupne liturgijske godine jesu svetkovine Uskrsnuća Gospodinova i Rođenja Gospodinova. Naravno, Uskrsnuće Gospodinovo središnji je događaj spasenja, pa je logično da je i središnje slavlje cijele liturgijske godine. To se zgodno izriče i u *Navještauju datuma Vazma* koji se tradicionalno pjeva na euharistijskom slavlju na blagdan Bogojavljenja: ... *Središte čitave liturgijske godine Vazmeno je trodnevlje našega Gospodina raspetoga, ukopanoga i uskrsloga, a vrhunac mu je Vazam – Nedjelja uskrsnuća...*

Vrijeme između rečenih dvaju ciklusa, podijeljeno je u dva dijela: nakon božićnoga vremena do korizme, te nakon svetkovine Pedesetnice do Prve nedjelja došašća. Logično, kronološki je prvi dio kraći, a drugi znatno duži. Oba zajedno nazivaju se *vrijeme kroz godinu*. Pogledamo li povijest razvoja liturgijske godine, kao i spomenutu Tradiciju, u liturgijskim izvorima naići ćemo na drugačije uređenje toga ciklusa. Naime, dva dijela godine, koja danas nazivamo *prvi dio vremena kroz godinu* i *drugi dio vremena kroz godinu*, u izvorima se nazivaju *vrijeme nakon Bogojavljenja*, te *vrijeme nakon Pedesetnice* – odnosno primjerenom tomu, nedjelje koje su u tom razdoblju, nazivaju se *nedjelje nakon Bogojavljenja (Dominicae post Epiphaniam)* i *nedjelje nakon Pedesetnice (Dominicae post Pentecosten)*. Činilo bi se da se novo uređenje ne poklapa s tradicijom, o kojoj se prema uputama Sabora moralo voditi računa. Ipak, u najstarija vremena, te čak i prema najstarijim dostupnim izvorima – ne samo liturgijskim već i otačkim, nedjelje u prva dva stoljeća kršćanstva nisu ima-

le neko posebnije tematsko, ili kronološko određenje. Kako je nedjelja *dan Uskrsa*, svaku se nedjelju slavio Uskrs. „Isticanjem” – ako Uskrs tako smijemo nazvati, jedne nedjelje koja u slijedu godine postaje svetkovina uskrsnuća počinje detaljnija rasporedba vremenskih ciklusa unutar kojih se slave kršćanska otajstva. Stoga s razvojem ciklusa liturgijske godine počinju se, vjerojatno radi jednostavnije organizacije, koristiti posebna imena za različite vremenske periode tijekom godine. Razvoj i uređenje ostalih blagdana dalje doprinose tomu. Tradicija je tijekom stoljeća, kako smo vidjeli, organizirala godišnji ciklus proslava kršćanskoga otajstva u dva velika dijela. Vrijeme između njih vjerojatno se inercijom počelo nazivati *nakon Bogojavljenja* i *nakon Pedesetnice*.

Uređenje tih dvaju ciklusa nakon Bogojavljenja i nakon Pedesetnice, kroz povijest je imalo i svoju svrhu i dobro uređenu strukturiranu teološku misao koju se lako moglo slijediti u izboru evanđeoskih perikopā za pojedine nedjelje. Taj je sustav, kada se oblikovao, ostao praktično sve do Drugoga vatikanskoga sabora.

Iako izborom naziva toga perioda čini se da se, paradoksalno, Sabor u novom uređenju liturgijske godine odmiče od tradicije, ipak nije posve točno. Iako je dotadašnji način imao svoje teološko i praktično opravdanje, saborski su oci pred očima imali najstariju tradiciju prema kojoj je svaka nedjelja *dan Uskrsa*, a ne neko vrijeme ili uporišne točke *nakon* nečega, pa bili to i važni blagdani s različitim vidovima spasenjskoga otajstva. Stoga se izborom imena *vrijeme kroz godinu*, pokušalo staviti *nedjelju kao prvotni blagdan, koji valja vjernicima stavljati pred oči i silno ga naglašavati* (usp. SC 106). Naravno da se može uvijek raspravljati o motivima i plodovima i praktičnim pastoralnim, kao i o teološkim utemeljenjima na kojima organizacije vremena počivaju.

Središnje su točke toga ciklusa, jasno, nedjelje, a glavna poruka, ili „nosiva misao” svake od tih nedjelja jesu evanđeoska perikopa koja se čita u euharistijskom slavlju, ali i ostala sve-topisamska čitanja, kao i euhologije. Trogodišnji ciklus nedjeljnih čitanja također je pridonio raznolikosti, ali, s druge strane, i unificiranju nedjelje. Naime, tih nedjelja u prvom je planu Kristovo javno djelovanje među pukom (kao i danas na nedjeljnim slavljinama kršćanske zajednice), i njegov nauk koji jasno izriče, bilo u parabolama i usporedbama bilo svojim konkretnim djelovanjem, npr. ozdravljenja bolesnih i nemoćnih. Sve je, naravno, uvijek usmjereno vazmenom otajstvu.